

Arbetslivskommissionen för scenkonst, lägesbild 2022–2023

Arbetslivskommissionen har utarbetat en lägesbild över kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande inom sitt område. Till arbetskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom den egna branschen (Statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För detta uppdrag har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppgifter om uppföljning, bedömning och respons, bland annat utbildningsförvaltningens statistik- och styrningstjänster och i den nationella informationsresursen KOSKI. Uppgifterna om utförda studieprestationer 2022 gjordes tillgängliga för kommissionerna våren 2023. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna har gjort i KOSKI-informationen efter denna tidpunkt visas inte i denna lägesbild. Detta gäller även statistiken över mängden utförda studieprestationer 2023 som tagits fram ur informationsresursen KOSKI i början av 2024. De granskade prestationsmängderna publiceras senare i utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen.fi. De uppgifter som har utnyttjats i lägesbilden har plockats direkt från informationsresursen KOSKI i den form som läroanstalterna har uppgett dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Till exempel på grund av tekniska orsaker har alla uppgifter som antecknats i läroanstalternas egna studiehanteringssystem inte överförts korrekt till KOSKI och då syns uppgifterna i statistiken som "inga uppgifter"/"har inte meddelats". De examina som är i övergångsperioden ingår inte i de kvantitativa uppgifterna. I utbildningsanordnarnas anordnartillstånd bestäms utbildningsanordnarnas aktivitet utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten registrerat examens- eller examensdelsprestationer i den KOSKI-data från 2022 eller 2023 som tillställts kommissionen. Även kommissionernas besöksrapporter, begäran om rättelse och utlåtanden har använts som källmaterial.

Antal avlagda examina och examensdelar

	2022	2023	2022	2023
Avläggande av examina och examensdelar	hel examen	hel examen	examensdelar	examensdelar
Grundexamen i musik	344	321	3845	3803
Kompetensområdet för musik	276	272		
Kompetensområdet för musikteknologi	55	42		
Kompetensområdet för pianostämning	8	1		
Inga uppgifter	6	6		
Grundexamen inom cirkusbranschen	-	14	33	185
Grundexamen i dans	44	39	301	395
Yrkesexamen i musikproduktion	61	43	312	242
Kompetensområdet för låtskrivande	34	28		
Kompetensområdet för musikmanagement	7	8		
Kompetensområdet för produktion av musik	15	8		
Inga uppgifter	5	-		
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	53	67	235	281
Kompetensområdet för scenteknik	8	5		
Kompetensområdet för teater- och evenemangsteknik	23	29		
Kompetensområdet för scenarbete	21	28		
Kompetensområdet för dockteater	1	1		
Inga uppgifter	-	4		
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	3	3	4	14
Totalt	505	487	4730	4920

Utveckling av antalet examina och examensdelar

Hela examensprestationer	hel examen		förändrings-%
	2022	2023	
Grundexamen i musik	344	321	- 7 %
Grundexamen inom cirkusbranschen	0	14	1400 %
Grundexamen i dans	44	39	-11 %
Yrkesexamen i musikproduktion	61	43	-30 %
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	53	67	26 %
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	3	3	0 %

Examensdelsprestationer	examensdelar		förändrings-%
	2022	2023	
Grundexamen i musik	3845	3803	- 1 %
Grundexamen inom cirkusbranschen	33	185	461 %
Grundexamen i dans	301	395	31 %
Yrkesexamen i musikproduktion	312	242	-22 %
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	235	281	20 %
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	4	14	250 %

Examensdelar som mål/hel examen som mål

Hel examen som mål (enligt examensdel)	2022	2023	förändrings-%
Grundexamen i musik	3561	3471	-3 %
Grundexamen inom cirkusbranschen	29	170	486 %
Grundexamen i dans	287	392	37 %
Yrkesexamen i musikproduktion	292	237	-19 %
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	230	239	4 %
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	4	14	250 %

Examensdelar som mål (enligt examensdel)	2022	2023	förändrings-%
Grundexamen i musik	284	332	17 %
Grundexamen inom cirkusbranschen	4	15	275 %
Grundexamen i dans	14	3	-79 %
Yrkesexamen i musikproduktion	20	5	-75 %
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	5	42	740 %
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	-	0	

År 2023 avlades hela examen av 487 studerande, 2022 avlades hela examen av 505 studerande. Antal tidigare år:
 2021 465 examina
 2020 427 examina
 2019 506 examina
 2018 514 examina

Antalet avlagda examensdelar har varit relativt jämnt sedan 2020 (4 626), 2021 avlades 4 882 examensdelar och 2022 avlades 4 730 examensdelar. När man granskar målet för att avlägga examen utifrån examensdelarna är siffrorna mer spridda. År 2022 avlades eller planerades det att avläggas 2 923 examensdelar med avsikt att slutföra hela examen. Föregående år var siffran nästan densamma, 2 962. År 2020 planerades det att avläggas 3 800 examensdelar, medan denna siffra var betydligt större 2019 med 4 099 examensdelar, och ännu större

2018 med 4 261 examensdelar. Antalet avlagda hela examina har minskat med cirka 3,5 procent. År 2022 var antalet avlagda examensdelarna 4 730, och 2023 var antalet 4 920. Ökningen har varit cirka 4 procent.

Reflektioner

Utvecklingen av antalet examina och examensdelar samt ändringar i antalet prestationer, examina eller kompetensområden för examina med marginellt antal prestationer

Bland examina inom området scenkonst finns några mycket små examina där endast några hela examina avläggs per år. I yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik finns kompetensområden där antalet prestationer likaså är marginellt, t.ex. kompetensområdet för dockteater som bara ingick i en examen både 2022 och 2023. Samtidigt har antalet prestationer i examensdelarna i föreställnings- och teaterteknik ökat med 740 procent från 2022 till 2023. Denna siffra är visserligen endast examensspecifik, inte kompetensområdesspecifik. Antalet examensprestationer inom cirkusbranschen har också ökat kraftigt från 2022 till 2023, med 1 400 procent, vilket torde förklaras av antagningsstrukturen, eftersom studerande inte utexamineras varje år. I några examina har antalet prestationer minskat från 2022 till 2023, t.ex. grundexamen i dans -11 procent och yrkesexamen i musikproduktion -30 procent.

Anordnande av examina

Anordnartillstånd / Aktiva utbildningsanordnare

Examen	Anordnartillstånd 2022	Anordnartillstånd 2023	Aktiva anordnare 2022	Aktiva anordnare 2023
Grundexamen i musik	17	17	17	17
Grundexamen inom cirkusbranschen	1	1	1	1
Grundexamen i dans	6	7	5	5
Yrkesexamen i musikproduktion	5	6	5	4
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	11	11	6	5
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	2	2	1	1

Förändringar i antalet tillstånd för anordnande av examen

Antalet anordnare av examina och anordnarinstanserna har varit mycket stabila mellan 2022 och 2023. Grundexamen i dans och yrkesexamen i musikproduktion har fått ytterligare ett anordnartillstånd, och antalet aktiva anordnare av yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik och yrkesexamen inom musikproduktion har minskat med en. Sammantaget är fältet mycket likt föregående år.

Anordnande av examina och fördelning av avläggandet av examina/examensdelar mellan utbildningsanordnare

Fördelningen av antalet avlagda examina och examensdelar har varit oförändrad både 2022 och 2023.

Grundexamen i musik: cirka 60 procent av de avlagda examina och examensdelarna koncentreras till fem utbildningsanordnare.

Grundexamen inom cirkusbranschen: endast en utbildningsanordnare.

Grundexamen i dans: fem utbildningsanordnare, av vilka ingen tydligt framträder som större än andra.

Yrkesexamen i musikproduktion: cirka 35 procent av examina och examensdelarna avläggs hos en utbildningsanordnare, antalet examina är ganska jämnt fördelat bland resten.

Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik: lite över hälften av de avlagda examina koncentreras hos en utbildningsanordnare. Ungefär hälften av det totala antalet examensdelar har avlagts hos anordnaren i fråga.

Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik: hela examina eller examensdelar har avlagts hos endast en utbildningsanordnare.

Examensanordnandets geografiska och språkliga täckning (beskrivs som text, inte som bild)

Det är glädjande att det finns anordnare särskilt för grundexamen i musik runt om i landet (sammanlagt 17). Å andra sidan har specialyrkesexamen inom föreställnings- och teaterbranschen avlagts på endast en ort (Helsingfors). En svenskspråkig utbildningsanordnare har anordnartillstånd för grundexamen i musik samt yrkesexamen inom föreställnings- och teaterteknik, men endast grundexamen i musik har avlagts på svenska.

Grundexamen i dans och grundexamen i musik har också avlagts vid en specialläroanstalt för studerande som behöver särskilt stöd. För föreställnings- och teaterteknikens del behövs flera aktiva utbildningsanordnare.

Kvalitet på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Fördelning av platserna för yrkesprov 2022

Examen	arbetsplats	läroanstalt	arbetsplats och läroanstalt	inga uppgifter
Grundexamen i musik	35 %	30 %	30 %	5 %
Grundexamen inom cirkusbranschen	60 %	40 %	-	-
Grundexamen i dans	62 %	21 %	2 %	15 %
Yrkesexamen i musikproduktion	38 %	18 %	43 %	4 %
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	59 %	15 %	22 %	4 %
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	25 %	75 %	-	-

**i siffrorna ingår inte de gemensamma examensdelarna och deras delområden eller erkända examensdelar*

Fördelning av platserna för yrkesprov 2023

Examen	arbetsplats	läroanstalt	arbetsplats och läroanstalt	inga uppgifter
Grundexamen i musik	41 %	31 %	25 %	3 %
Grundexamen inom cirkusbranschen	0 %	100 %	0 %	0 %
Grundexamen i dans	66 %	8 %	2 %	24 %
Yrkesexamen i musikproduktion	30 %	28 %	39 %	3 %
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	59 %	6 %	34 %	1 %
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	46 %	15 %	39 %	0 %

**i siffrorna ingår inte de gemensamma examensdelarna och deras delområden eller erkända examensdelar*

Förverkligande av tvåpartsbedömningen av yrkesinriktade examensdelar i bedömningen 2022 och 2023*

Examen	lärare och representant för arbetslivet 2022	lärare och representant för arbetslivet 2023	inga uppgifter 2022	inga uppgifter 2023
Grundexamen i musik	67 %	71 %	5 %	3 %
Grundexamen inom cirkusbranschen	12 %	5 %	-	-
Grundexamen i dans	44 %	64 %	8 %	2 %
Yrkesexamen i musikproduktion	85 %	89 %	3 %	3 %
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	76 %	88 %	-	1 %
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	-	38 %	-	-

**i siffrorna ingår inte de gemensamma examensdelarna och deras delområden eller erkända examensdelar*

Reflektioner

Medeltal för studeranderesponsen* (avslutande enkät)

Examen	medeltal för yrkesprov 2022	medeltal för yrkesprov 2023	medeltal för alla frågegrupper 2022	medeltal för alla frågegrupper 2023
Grundexamen i musik	4.6	4.5	4.2	4.2
Grundexamen inom cirkusbranschen	-	4.8	-	4.7
Grundexamen i dans	4.1	4.4	3.9	4.1

Yrkesexamen i musikproduktion	4.3	4.8	3.9	4.6
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	4.7	4.6	4.4	4.2
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	-	-	-	-

* *Bedömningsskala 1–5*

Arbetsplatsenkät 2022–2023*

Examen	medeltal 2022	medeltal 2023
Grundexamen i musik	4,8	4.7
Grundexamen inom cirkusbranschen	-	4.8
Grundexamen i dans	4.8	4.3
Yrkesexamen i musikproduktion	4.3	4.7
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	4.7	4.8
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	-	-

* *Bedömningsskala 1–5*

Enkät för arbetsplatshandledare 2022–2023*

Examen	medeltal 2022	medeltal 2023
Grundexamen i musik	4.5	4.7
Grundexamen inom cirkusbranschen	-	-
Grundexamen i dans	4.7	4.7
Yrkesexamen i musikproduktion	4.7	4.6
Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	4.4	4.4
Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik	-	-

* *Bedömningsskala 1–5*

Reflektioner

Fördelning av platserna för yrkesprov

Arbetslivskommissionen fäste särskild uppmärksamhet vid två faktorer: andelen yrkesprov som genomfördes på arbetsplatsen ökade inom musikbranschen, likaså inom dansbranschen och specialyrkesexamina inom föreställnings- och teaterteknik. Å andra sidan har antalet yrkesprov som ordnats på arbetsplatsen och läroanstalten minskat för andra än föreställnings- och teatertekniken. Däremot har yrkesproven för grundexamen inom cirkusbranschen endast koncentrerats till läroanstalten. Cirkusbranschen har inga sådana miljöer för yrkesprov där de studerande kan visa sin kompetens. Enligt utbildningsanordnaren var situationen densamma 2022, även om statistiken visar att 41 procent av yrkesproven har gjorts på arbetsplatserna. Av alla examina inom branschen genomförs cirka 41 procent av proven på arbetsplatserna.

Förverkligande av tvåpartsbedömningen

I examina inom scenkonst har tvåpartsbedömningens andel ökat med några procentenheter (57 % > 59 %). Inom cirkusbranschen har yrkesprov i regel bedömts av två företrädare för undervisningssektorn. Motiveringen är att övningarna och förberedelserna sker i utbildningsanordnarens lärmiljö över en lång period. I de övriga examina inom branschen har mängden tvåpartsbedömning däremot ökat sedan 2022, den största ökningen har skett inom dansbranschen. I fråga om specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik har tvåpartsbedömning genomförts i 38 procent av yrkesproven. Det finns ingen jämförelsegrund med året innan, men antalet känns relativt litet.

Hur kan tvåpartsbedömningen genomföras även vid yrkesprov som genomförs vid läroanstalten?

Utbildningsanordnarna har lyft fram registreringsproblem. Om ett yrkesprov till exempel genomförs både i arbetslivet och vid läroanstalten registreras det som läroanstaltsprov och utan bedömning från arbetslivet, även om en sådan person deltagit i att bedöma yrkesprovet.

Studeranderespons

Tillfredsställelsen med hur yrkesproven ordnas har hållits på en mycket hög nivå, till och med ökat betydligt i fråga om yrkesexamen i musikproduktion (medeltalet för yrkesproven tidigare 4,3, 2023 var det 4,8. Medeltalet för alla frågor tidigare 3,9, 2023 var det 4,6). Studerandena är mycket nöjda med yrkesproven inom cirkusbranschen (4,8), dock finns det ingen jämförelsepunkt från året innan, och man bör komma ihåg att yrkesproven inom cirkusbranschen endast gavs vid läroanstalten.

Arbetsplatsenkät

Svarsprocenten för grundexamen i musik 2023 var 58 procent. Av denna procent kom 79,27 procent av svaren från två utbildningsanordnares arbetsplatser. Fem utbildningsanordnares andel var cirka 20 procent. För fyra utbildningsanordnare kom inga svar. Det kom inga svar för grundexamen inom cirkusbranschen och specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik (en utbildningsanordnare). 13 procent av arbetsplatserna för de två anordnarna av yrkesexamen i musikproduktion besvarade enkäten. Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik har sju utbildningsanordnare, och tre av deras arbetsplatser (14 %) besvarade enkäten.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att svarsprocenten för scenkonstens utbildningsanordnares arbetsplatser på många ställen har varit under 15 procent, eller så har de inte besvarat enkäten alls. Därmed representerar svaren ett mycket litet sampel, med undantag av grundexamen i musik. När svarsprocenten blir låg kan man inte dra några stora slutsatser av resultaten om hur samarbetet mellan utbildningsanordnare och arbetsplatser fungerar. I arbetsplatsenkäten 2023 var svarsprocenten för alla examina cirka 34 procent.

Arbetsplatshandledarenkät

I arbetsplatshandledarenkäten var svarsprocenten för yrkesexamen i musikproduktion 100 (två utbildningsanordnare). I grundexamen i musik var svarsprocenten 36 procent (sju utbildningsanordnare), i grundexamen i dans 46 procent (tre utbildningsanordnare), i grundexamen i cirkusbranschen *samt* i specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik fick man inga svar. Svarsprocenten för yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik var 15 procent (sju utbildningsanordnare, av vilka tre svarade på enkäten).

Sammanfattningsvis kan man säga att svarsprocenten för arbetsplatshandledarens enkät kan förbättras ytterligare. Ju högre svarsprocenten är, desto mer pålitliga är resultaten. Om svarsprocenten är mindre än 50 procent är resultaten riktgivande, men ett litet antal svar bör beaktas i medeltalet.

I arbetsplatshandledarenkäten 2023 var svarsprocenten för alla examina cirka 28 procent.

Reflektioner

Miljöer för yrkesprov och deras lämplighet för påvisande av kunskande

De olika provmiljöerna varierar avsevärt mellan olika examina och examensdelar. I synnerhet inom cirkusbranschen genomförs yrkesproven i huvudsak i läroanstaltsmiljö, där även långvariga övningar huvudsakligen sker. I fråga om konstnärligt arbete har arbetsplatsernas andel ökat betydligt, och inom många sektorer har man strävat efter att ordna yrkesprov på arbetsplatserna i den mån det är möjligt.

Motiveringar till ordnande av yrkesprov på läroanstalter

I samband med besöken konstaterades att man strävar efter att ordna så många yrkesprov som möjligt på arbetsplatserna. Ett yrkesprov ordnas vid en läroanstalt när det med tanke på helheten upplevs som vettigast till exempel på grund av behov enligt standarder, den studerandes krav på särskilt stöd eller avsaknaden av en lämplig arbetsplats. I yrkesprov på läroanstalter strävar man efter att fästa uppmärksamhet vid arbetslivsorientering, och yrkesprovstillfället byggs upp så att det så bra som möjligt motsvarar arbetslivet.

Generaliseringar om rättelseyrkanden

Arbetslivskommissionen har inte fått några rättelseyrkanden 2022–2023.

Situationen gällande planer för bedömning av kunnande

År 2022: Under året fick arbetslivskommissionen två begäran om utlåtande från ministeriet. Kommissionen gav ett bifallande yttrande till båda. Den ena preciserade det bifallande yttrandet från 2021 på undervisnings- och kulturministeriets begäran.

År 2023: inga begäran om utlåtande.

Förverkligande av personlig tillämpning i praktiken

I en utbildning som grundar sig på yrkesprov används olika handlingsmodeller som stöd för personlig tillämpning av studierna (bl.a. kompetenspass, säkerställande av yrkesprovsfärdigheter, ”styckning” av yrkesprov). I synnerhet vid enheter som utbildar studerande med krävande särskilt stöd utarbetas i praktiken en helt personlig läroplan för varje studerande.

Utvecklingsobjekt i anordnarnas verksamhet enligt kommissionen

I besöksrapporterna lyftes kommunikation, synlighet och Helsingforscentrering samt självständiga studier som är kopplade till närundervisningen fram som utvecklingsobjekt.

Gemensamma examensdelar och deras delområden

I en stor organisation är det enkelt att genomföra de gemensamma examensdelarna och deras delområden. Man kan utnyttja mångfalden inom utbildningsområdena när samma kurs är en del av de gemensamma examensdelarna för en examen och en del av den yrkesinriktade studierna för en annan.

Examensgrundernas funktion

Examensgrundernas överensstämmelse med arbetslivet och erfarenheter av examensgrundernas funktion

År 2022 föreslog kommissionen ändringar i examensdelarna Arbete i en verksamhetsmiljö inom föreställnings- och teater teknik 2.1: Sociala medier och deras betydelse i arbetslivet och Interaktivt arbete samt Specialmaskering 2.8: Fantasikaraktär i dess helhet föreslås ersättas med Karaktärhelhet. Ordet Fantasi är onödigt begränsande.

Att göra upp en faktura och ett anbud är en viktig färdighet i arbetslivet, och det är viktigt att den finns med i studierna och även i yrkesprovet, men att skapa en fantasikaraktär i arbetslivet lyckas sällan i synnerhet så att man fakturerar för det (i e-grunderna ”fakturerar beställaren eller kunden i enlighet med det godkända anbudet”). Faktureringen har blivit ett fiktivt skriftligt arbete som inte hör till maskören i verksamhetsmiljöerna (teatrar, filmproduktioner).

Hårklippning: ”klipper hela håret eller bara topparna om det behövs”:

Personer med grundexamen inom hårbranschen och examen i maskering sysselsätts bäst i arbetslivet. Det är krävande att ordna undervisningen för att studerandena ska lära sig att klippa hår, och studerande måste investera i redskap för hårbranschen under maskeringsstudierna. De uppnår dock inte en hög nivå i hårklippning under denna utbildning, utan söker sig ofta till hårbranschen senare.

Genomförande av valfrihet vid avläggande av examina

I grundexamen i musik och yrkesexamen i musikproduktion är det möjligt att utnyttja en annan examen, men detta genomförs fortfarande dåligt.